28
Ծ-19

ՃԱՌ ԿԱՐՃԱՌՕՏ ԳՐՔՈՅԿՍ

Որ կոչի Քրիստոնէական Զգուշացումն յաղագս՝ բարեպէս կելոյ, և բարեպէս մեռանելոյ ՚ի շնորհն այ։

Թարգմանեցեալ յումեմնէ բանասիրէ ՚ի տալական լեզուէ ներտեսանի առ հայկականս բարբառ։

՚Ի ժամանակի կաթուղիկոսութեան Սրբոյ Աթոռոյն Էջմիածնայ Տն Աղեքսանդրի Ջուղայեցւոյ քաջ Հովապետին։

՚Ի Թուականութեան Հայոց Տոմարիս. ռճկբ. և ՚ի ֆեւրվար Ամսոյ. ա̅. ՚Ի մայրաքաղաքն Կոստանդինուպոլիս։ 1713

Երուսաղէմ Ս. Յակոբեանց ծանօթեա

143

34-Ա²

(2154-ԱՀ)

467-2000

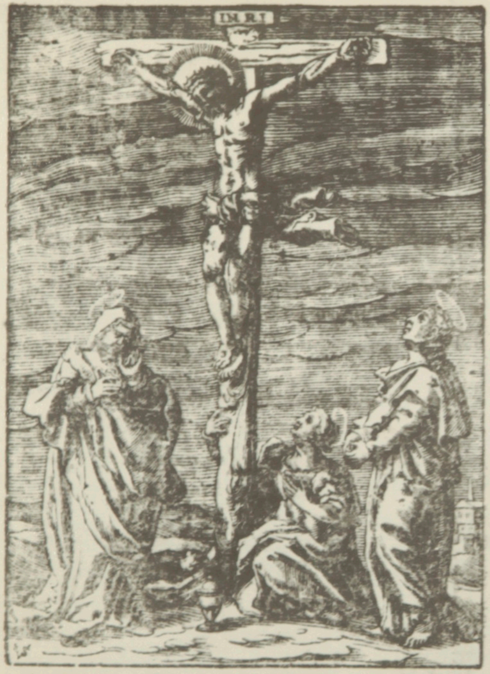

Ո՛ի այս է պատկեր տեառն. Յիսու սի:

Ձեզ օգնական միշտ եղի ցի:

Վարդապետական եղանակն ուղղութեան յաղագս բարե
գէս՝ նիւթոյ. և բարեպաշտութեանց է ընտրեալ այ

Գլուխ առաջին:

Յիշեա՛ ով քրիստոնեայ. զի ոչ
ստեղծեցեալ ես վս՟ աշխարհի.
այլ վս՟ արքայութե՟ ըստ բանի
Առաքելոյն Պօղոսի: Քանզի ոչ եթէ
ունիմք զքաղաք՝ որ աստէն մնալոց
իցէ. այլ զհանդերձեալսն խնդրեմք:
Զի՞նչ մինչև ցայժմ գործեալ ես առ ի
ժառանգելոյ զերկնից արքայութիւն.
որ կարի մեծապէս՝ թագաւորութիւն
այն, և հայրենիքն երանելին, և վա
ղուց հնեաց պատրաստեալ եղեն քեզ
զի 'ի նմին յաւիտենապէս՝ բնակեսցես:

144

Գլուխ [illegible]

Ինչե՞մ ով քրիստոնեայ. զի յաշխար
հիս այսմիկ ոչ այլ ինչ իրականութին ա-
ռաւել հարկաւոր իցէ քեզ՝ քան զփր
կութին քո։ Վա զի՝ եթէ շահեցես զաշ
խարհս ամ և ս, զինչ օգուտ լինի
քեզ՝ յորժամ զհոգիդ յաւիտենակա
նապէս կորուսանիցես ըստ այնմ Աւե
տարանի բանին թէ զինչ օգուտ է մար
դոյ՝ եթէ զաշխարհս ամ շահեսցի, և
զանձն իւր տուժեսցէ։ Արդ՝ մինչ
ցասատանօր վայրի գլխաւոր գործ քո
ոյն եղև։ Ո՞ր են խոկմունք քո բո
լորովիմբ՝ ախորժմունք քո բնաւք,
և ս ջանք քոյք համայնք, լինի թէ
վաստնեալիցես զնոսին յաղագս՝ մտա
ցածին հեշտասիրութեն մարմնոյդ՝ և
ոչ ամենեւին համախորհեցար զհոգւոյ
քումմէ. որ մի, և եթ՝ հոգի է, և
ոչ բազում, նա և ս անհամեմատ բնա
ւեց երաց սաստ կենացս։ Իսկ եթէ
նա փրկեցաւ միանգամ, փրկեցաւ
միշտ, և յաւիտեան։

Գլուխ

Գլուխ [illegible]

Ինչե՞մ ով քրիստոնեայ. զի թարց
նեղութեց, և չարչարանաց փրկել ոչ
կարեմք ըստ այնմ Աւետարանին թէ
Արքայութին երկնից բռնաբարի, և
բռունք յափշտակեն զնա։ Գիտեմ հա
ւատաս, զի ոչ ոք 'ի մարդկանէ մինչ
ցարդ և ս առ երկնից արքայութին մտա
նել կարաց անդորրութբ. այլ և եթ
միայն ջգնութբ, և արդարութբ։
Քան զի՝ նեղ է դուռն, և անձուկ է
ճանապարհն. որ տանի 'ի կեանս ըստ
Աւետարանի բանին։ Վա որոյ՝ ոչ է
մեզ հնար հանդիսական կառօք ա
խարհիս այսորիկ անդր՝ մտանել. այլ
Քս ինքն 'ի ձեռն չարչարանաց, և
սրբոյ խաչին, բարեպէս՝ ուսոյց մեզ
մտանելն անդր՝։ Եւ ասա, դու այժմ
թէ ի՞նչ չարչարանս, և՞ որպիսի նե
ղութիս կրեալ իցես վա սիրոյ արքայ
ութե. որ բոլոր աշխարհս իւրով փա
ռօքն հանդերձ չարժէ զնա։ Մի՞թէ
արդիւնաւորապէս՝ առ ստանալոյ զնա
վա թերթեւս կաթ[illegible]լմէ յարենէ քումմէ

հեղե

145

հեղեալընդես։ Ուրեմն անհնարին է 'ի մէջ փափկութեանց աշխարհիս ունել զերկինս, և 'ի հանդերձեալն ևս։ Եւ թէ այժմ, զվարդս հաւաքեսցես, ապառնի անյապաղելիք, զի զփուշն 'ի յաւիտեան քաղիցես։ Սմին նման և թէ այժմ յօժարիցես 'ի մէջ փշոց թաւալել զքեզ՝ արդարև կարես յու-սալ՝ զյաւիտենականն 'ի մէջ վարդե-նեաց ունելոյ զերկինս։

Գլուխ չորրորդ.

Յիշեա՛ ով քրիստոնեայ. զի ոչ այլով կերպիւ 'ի վերայ մարմնոյդ զմեծագոյնն ունիլ զգթածութիւն կարես, քան զշո-ղորմութեն զնա տուանց կրեց, և աղա-ւութեց։ Իսկ թէ փարթամութեամբ՝ զնա պաշտպանիցես, արդարև լինի բա-րեպէտ՝ պաշտպանեալ։ Եւ թէ զնա սաստ՝ չարչարիցես. զի ոչ անդէն՝ չար-չարի։ Յաղագս որոյ պարտիս հանա-պազ՝ երկոցունց չարեաց զփոքրագոյն ընտրել։ Եւ եթէ զժամանակեայ չար-չարանսն ընտրեսցես, հաստատ լեր՝ զի ոչ միայն 'ի յաւիտենական չարչա-

րանաց սարանջատեալ հեռանայցես. այլ ևս զյաւիտենական երջանկութիւն ստանայցես ըստ այն բանին. որ ասէ, զի որ կամիցի զանձն իւր կեցուցա-նել՝ կորուսցէ զնա, և որ կորուսցէ զանձն իւր վասն իմ, գտցէ զնա։

Գլուխ Ե.

Յիշեա՛ ով քրիստոնեայ. զի պարտիս առ ի քաջով զօրութեամբ ջանալ՝ ամ զի հա-ճոյ լինիցիս այ. որ նախ խնդիր է բան-արի, և ընդ երջանկութեան քո։ Որոյ յաղագաւ դու աշխատեցար, և ոչ առ 'ի խնդրելոյ զմատուցածին կամաց՝ այլ խնդրելոյ միայն զայ կամս 'ի բնաւ-իրագործութիւն քո։ Տես արդէն. զի տէրն մեր քս՝ գոլով 'ի վերկանէս չար-չարանս իւր՝ ետուր մեզ օրինակ իմն բարի աղաղակելովն 'ի վերայ խաչին ասա-պես. ոչ որպէս իմ կամք, այլ քոյդ լիցի։ Առ այսօրինակ եթէ պատահեսցի մեզ՝ մե-ռանել ևս. պարտիմք միշտ, և հանա-պազ՝ նախ զկամսն այ, և ապա զմերն առնել։ Իսկ մեք բազմիցս՝ վերակր-կնեալ եմք թէ եղիցի կամք քո, և յետ

146

որոյ ապա զԱյ կամս 'ի ներքոյ ախտա-
ւոր կեց, և դոյն ինչ չարժեալ խե-
լագար գործոյ մերոյ համագրեալեմք։
Արդ՝ եթէ կամիս համբերել գոլ քեզ
ինքեան 'ի յաճիստեան, մի' լինիր այժմ
համբերել քեզ՝ և արա միշտ զԱյ կամս,
և զնա՛ իբրև զգաղաբար համայնից գոր-
ծոց քոց մերձ առ ջեղ պահեսջիր,
նա՛ ևս յաճէտ՝ զկամս քո բոլորովին՝
ընկզմեսջիր առ յաստական Այ կամացն.
զորօրինակ ոչ կաթիլմի' ջուրոց կաթե-
լոց 'ի մեծ անհուն ծովն Ովկիանոս։

Գլուխ Զ։

Ուշեա՛ ո՛վ քրիստոնեայ. զի առ 'ի
հաճեցուցանելոյ զԱյ կամսն, պատեհ
է քեզ հաստատ առաջադրութիւնս
այս՝ իբրու բնաւէին երբէք զնա՛ վշտա-
ցուցանել, և զայրացուցանել չկամի-
լ. իսկ, և իսկ կամելոց ես. ոչ զի ամե-
նեին զԱյ պատուիրանս նորին մի՛ ան-
ցանիցես, թէպէտ 'ի զանազան գ խոյս-
ւածս կարի ևս մնասակարսն գլորեալ
աննկանիցիս, քանզի՝ աննկարելի է ասել
թէ սիրեմ աւանիկ զԱծ, և միշտ՝ կա-
միմ.

միմ՝ նմա զբարին, և հանապազոր
դատպէս՝ զկամս նորին համբիմ բաց
յայտմանէ առաջադրութէ աննել յ-
մինչ զի՝ քո ինքն ասէ։ Եթէ սիրէք
զիս զպատուիրանս իմ պահեսջիք։
Խորհեսջիր այժմ, զի եթէ զայսպիսի
հաստատ առաջադրութիւն, զյօժար
կամակցութիւն, և զհամահաւասարութիւն
արարեալ իցես. իբրու թէ կամիմ միշտ
մեռանել բազմիցս, և տեսել բնաւէից
վնասուց պատահելոց եթէ յինչս իմ
եթէ 'ի պատիւս իմ, և կամ եթէ 'ի
կեանս իմ, քան թէ յետ այսու զա-
բարիչն իմ ամենաբարի գտանացուցա-
նել միւսանգամ ես։ Ճշմարիտ սիրոյ
նշանն այս է որով ստուգապէս ճանա-
չիմք, եթէ սէրն մեր. զոր ունիմք
առ Ած. զուտ, և մաքուր իցէ։

Գլուխ Է։

Ուշեա՛ ո՛վ քրիստոնեայ. զի առաջա-
դրութի քո ոչ զայրացուցանելոյ զԱծն
ամենաբարի. յայնժամ ներտեսանի
գոլ անհաստատ, և դիւրաւ խզելի,
յորժամ ոչ կամիցիս 'ի մերձակայ պատ-
ճառացն

147

Ճառացն պատրողականաց հեռանալ։ վասնզի՛ ունայն իսկ է ասելն միայն թէ ոչ կամիմ մեղանչել. զի յորժամ զքեզ հուպ առ մեղսն ներածիցես։ Զորօրինակ անհնար է քեզ՝ յորժամ ներկայանայցես հրոյն, և ոչ կամիցիս զջեռնուլն ըստ այնմ թէ որ սիրէ զվտանգսն՝ ՚ի նմին կորիցէ։ Որպիսի է ուրեմն առաջադրութիւն քո։ Եւ եթէ ոչ. զի մարդ ոչ պատկառես ՚ի մեղաց. որք երբեմն պատահին քեզ. մանաւանդ՝ յոյժ հեռացո՛ զքեզ ՚ի մեղաց, նա և՛ս ՚ի ճանապարհէ յայնմանէ. առ որս մեղքն առաջնորդելով՝ համոզեն զքեզ։ Ամենայնորեկ ոչ է բաւական միայն ունիլ զբարեւոք դիտաւորութիւնս, յորժամ վտանգն հուպ, և մերձ առ քեզ գտանիցի։ Զի գրեթէ հազիւ կարէ ոք ՚ի պատերազմաց այսոցիկ փախստեամբ զերծանիլ՝ և յաղթօղ լինիլ նոցունց։

Գլուխ. Ը.

Յիշեա՛ ո՛վ քրիստոնեայ. զի մինն ՚ի մեծագոյն ապերջանկութեանց մեղքն է. որ եթէ հանդիպել կարիցէ երբեք քեզ՝ կողոպտէ բնաւիւք, և զանձն քո յ͞ծայնոց շնորհացն մերկացուցանէ, զհոգիդ ՚ի ձեռն սատանայի գերեցուցանէ, յաւիտենական դատապարտութեան զանձն քո պարտաւորանէ. զմտաց աչս խաւարեցուցանէ և վերջապէս՝ զկամս քո ապնդեալ՝ քարացուցանէ. ո՞չ զի մի՛ կարողանայցեն ամենեքին ազդեցութիւնք խղճմտանաց քոց հակամիտել. և դարձուցանել առ բարին զկամս քո ըստ բանին տուբէլթայ։ Եւ այք մեղանչէին, պատերազմօղքն իւրեանց կենացն։ Այլ դու սակս՝ դոյնոյ ինչ հեշտասիրութեան անցաւոր առփանաց. որք յականթօթափին և ոչ կարեն կեալ. այլ՝ իսպառ ոչընչանան, քանիցս զանձդ մերձ առ վտանգն եդեալ եղեր։ Յաղագս այսոցիկ ուրեմն. խրատեմք ընկալար զառհաւատչեայ գործոց քոց. մինչև յամառեալ լիցես ներ այսմ եղկելի դատապարտութեան։ Բայց դու ո՛վ մարդ ո՞րչ հակառակ լինիլ ո՞յ կարացեր յաղագս՝ դոյն ինչ ախտաակեր ցանկութե.

որ:

128

որ ոչ ես առաջի ա̃յ այլ իմն իր հա
մարեալ՝ եթէ ոչ. զազրալի իբրև զորդ
իմն, և ըստ Յոբայ բանին, ամբարձեր
զձեռս ընդ դէմ ա̃ն, և առաջի ամե
նակալին ընդվզեցար: Ա̃ծ սրոյ՝ սար
սի յահէտ, և դողայ հանապազ կայ
ծայնաթափիչ արդարութե̃ն ա̃յ. որ 'ի
մի ականքթեթեւն անդնդասոյզ կոր
ծանմամբ սատակել կամի զմեղաւորս
ա̃մ, և դու. որ առաւել ժպիրհ, և
անագորունդես, քան զփարաւօն, և
զեւրայեցիսն, երկեր զի զքեզ 'ի գեհեն
հուրն արկանել մարթի, և կարէ ևս
իրաւ դատութե̃ իւրով. որոյ յաղագաւ
գրէ Տուբիթ թէ զգոյշ լինիջիր յետ
այսուն՝ զի մի՛ մեղանչիցես:

Գլուխ. Թ.

Յիշեա՛ ո̃վ քրիստոնեայ. զի մահա
ցու մեղքն ամենավեհ իշխանութե̃ն
ա̃յ դառնացուցիչ է և ամենամեծ զայ
րացումն նորին. գրէ թէ զի ոչ ոք
յստեղծուածոց մաքրագունից ևս առ
'ի հատուցանելոյ նմա զմեղաց պարտսն
բաւական լինել կարասցէ: Քանզի

եթէ ա̃մ ստեղծուածք մանաւանդ
'ի միասին միացեալք հանդերձ Սրբու
սիւն ևս Երանելուհեաւն մինչ ցհա
րիւր հազար տարի ոչ զայլ իմն գործ
գործիցեն, քան թէ զմերընծայումն
ա̃յ առաքինալիր գործոց ամենաբա
րեաց, թերևս արդարև՝ ոչ բաւիցեն
առ 'ի հատուցումն ծանրաբեռնութե̃
մահացու միոյ մեղաց, այլ միայն ևեթ՝
ամենամաքուր արեա̃ն ք̃ի կարաց մե
ծագոյն զօրութե̃ն, և անգին գոլով՝
հատուցանել ստեղծողին տիեզերաց
զպարտս մնասուցն այնոցիկ ըստ Առա
քելոյն Պօղոսի թէ որով ունիմք զփր
կութի̃ 'ի ձեռն նր̃, զթողութի̃ մե
ղաց: Եւ դու ո̃վ կամիս զայսքան բա
րերարն ա̃ծ դառնացուցանել, և վշտա
ցուցանել զնա առաջի աչաց իւրոց:
Իրաւի՞ է՞սկ է զի մի [illegible] թէպէտ
լեզուաւ ոչ ասես, սակայն՝ գործօք
ասես ա̃յ. գիտեմ խոստան առնելն իմ
զքեզ. անպատիւ առնելն իմ զքեզ՝
դառնացուցանելն իմ զտէրդ, և այսո
քիկ ամենեքին ոչ ինչ փոյթ թուին
ինձ, ևս ընաւին երբեք ջանամ պա

հել կբարեկամութիւն քո, ըստ սմին
եւ ոչ երկնչիմ յամենակարողութենդ,
այլ՝ զայս միայն աղաչեմ. զի մի՛ 'ի
բարկութեն շարժեալ ոտնահարիցես
զիս սակս՝ իմոց այսքանեաց անօրէ
նութեանց:

Գ.լուխ. Ժ:

Յիշեա՛ ով քրիստոնեայ. զի մեղօք զո-
ղորմութիւն Ա̃յ վասնեալ կորուսանես,
մինչ յանիրաւութենդ մնալ կամիս:
Զի թէպէտ Ա̃ծ ինքն ողորմած, եւ
գթած է բայց դու սակս ոչ պատ-
ժելոյն զքեզ վաղվաղակի 'ի ժամ մե-
ղանչելոյդ՝ ոտնակոխ առնես զնա: Եւ
թէ իսկոյն պատժիցէր զանիրաւու-
թիւն քո, արդարեւ՝ հարկաւորէիր առ
'ի պատուել զնա յոյժ, եւ այժմ ընդէ՞ր
ոչ հատուցանես նմին զպարտականու-
թիւնդ: Քանզի ով նա յոյժ բարի, եւ
գթած գոլով նորէ քեզ՝ սոյնգունակ
համահաւասարեաց սիրել զնա. որ
զքեզ յոժգնապէս՝ սիրէ ըստ այնմ
թէ՝ սիրեսցես զՏ̃ր Ա̃ծ քո: Եւ եթէ
զանարգանս, եւ զխոտութիւն ումեք ստեղ

ծուա

ծուածոյ ամօթ վարկանիս առնել զն
համբերութեն նորին, եւ ոչ բարկանե-
լոյն յաղագս ընդդիմանալ նորա 'ի քէն
ածելեաց 'ի մ̃ս նր̃, ապա ուրեմն ո՞ր չափ
առաւել եւ սակաւօրէն՝ անարգել
զԱ̃ծն բոլորից պարտիս. որ նա ոչ
միայն բարեպէս՝ գթալովն առնէ քեզ:
Այլ՝ եւ մանաւանդ գեր քան զբնաւ-
երախտիսն քո, բարերար զինքն գե-
րազանցապէս՝ ցուցանէ քեզ:

Գ.լուխ. ԺԱ:

Յիշեա՛ ով քրիստոնեայ. զի մեղքն է
պատճառ կրկին 'ի խաչ հանելոյ զոր-
դին Ա̃յ. որով մատնես զնա նոր եւ ո̃պ
Յուդա, հարկանելով անողորմաբար՝
զատեղծիչն քո ո̃պ դահճօքն, թքով
շաղախեալ վերստին ապականես զնա
ո̃պ հրէայքն, եւ ընդ նմին խոշտանգես
զնա խարազանիւք գանելովք, ո̃պ ա-
նօրէնքն արարին 'ի ժամու չարչարա-
նացն, եւ նոյնպէս՝ փշովք պսակես զնա,
եւ զծանրաբեռն փայտ խաչին եդեալ
'ի վ̃ր ուսոց նորին կրկին 'ի խաչ հա-
նես զնա՝ ըստ բանին Առաքելոյն Պօղոսի

թէ:

150

թէ և վերըստին 'ի խաչ հանեն զորդին
այ այմ մեղաւորք։ Վս որոյ ասէ ամն
եւ 'ի սրբոց վարդապետաց այսպէս։
Ընդէր վերադրեսցուք զչարչարանս
չարչարեցելոյն, և ընդ այլում վայրի
ասէ եւ նոյն տրն թէ զի առաւել
ծանրացուցեալ զքի խոցուածս ցաւե
ցուցանեն մեղանք մեր, քան զնախկին
մարմնոյ խոցուածս իւր։ Քանզի
բեւեռքն՝ միայն խոցեցին զկողս մարդ-
կութեն քի, այլ՝ մեղք քո զքի ածու-
թին եւս նշաւակեն։ Եւ դու, ով ա-
նօրէն մեղաւոր, զի՛ որդ ոչ շատանաս
այն քայն հեղմամբ տր արեան նորին,
որով ազատեաց զբոլոր սեռս մարդ-
կայինս բնութե 'ի նախահօրն սկզբնա
կան անիծիցն, տակաւին նոր նորս
գել զխոցուածս կողին, և վերստին
վիրաւորել զնա կամիս անօրէնութբ
քով։ Գիր սուրբն 'ի պատճառս զսուր
քո, և վերջացո մինգամ զանողորմ
չարչարանացդ։

Գլուխ. Ժբ.

Յիշեա ով քրիստոնեայ. զի թծ մե

ղաւորաց փոյթ ընդ փոյթ հաստատա-
նել զպատիժս ըստ Մարգարէին Դաւ-
թայ. մահ մեղաւորին չարէ, և զն
այսր Աշխարհութե բանի, զմտաւո-
ծեալ զ'արուեստն. որ զնն մեղս հպար
տութն մեղաց ողբ եղեւ զինքն։
Տեսեր ապաքէն թէ որքան արժեաց
անհնազանդութեն այն Նախահօրն
Ադամայ։ Այսպէս հայեաց, և տես
'ի դժոխսն զչարչարանս տմ. որ բա
ցեալ բերանօք պատրաստք կան աա
'ի կլանել զիւրաքանչիւր մեղօք մե
ռեալսն ըստ Եսայեայ բանին թէ
լայնեցին դժոխք զանձինս իւրեանց,
և բացին զբերանս իւրեանց. զի մի՛
դադարեսցեն։ Որով հետեւ այսպէս
է դադարեաց սուրբն՝ 'ի զայրացուցա
նելոյ զատեղծօղն քո, և'ի չարչարե
լոյ զնա. որ հատուցանելոց է քեզ'
ոչ գիտակ ես հաւատովդ. զտանջա
նըս յաւիտենականս։

Գլուխ. Ժգ.

Յիշեա ով քրիստոնեայ. զի մինն յ'ա
պերջանկութեանց է մեռանելն թարց

151

շնորհացն մեզ։ Վասնզի աղերսանկու-
թիւն է սկզբն յաւիտենական տանջա-
նաց ըստ այնմ թէ ժամանակաւորն
այն է․ յ'որմէ կախեալ կայ յաւիտե-
նականութիւն։ Անտանօր՝ ոչ թողու-
թի, ոչ շնորհ, և ոչ բնաւ իքն յոյս գտա-
նի քեզ՝ զի եթէ զած կորուսանիցես
յաւիտենականապէս՝ տրտահերքիս
յ'արքայութենէն․ 'ի յաւիտեան․ Թարց
փաղձանի, Թարց անդորրութե, Թարց
ուռելոյ, և ըմպելոյ․ մանաւանդ միշտ
'ի սրտամտութե, միշտ յ'անյոյս մնալն
ըստ ան թէ անդէն 'ի մեղս ձեր մե-
ռանիջիք։ Արդ՝ հնարեաց յետ այ-
սու․ զի արգելուցուս զդիպուածս
այս անհերջանից, և բազմորակ, և կամ
թէ խորհեսջիր հանապազ զայսպի-
սեաց․ զորս լինի թէ դուղնաքեայ
իրօք արգելուլ կարիցես ոչ պարա-
ւանդիս, և եթէ կամիս, կարօղես
առնել․ և զքեզ առ ճշմարիտ առա-
քինութն շաւիղոն ներմուծանել,
և հանապազորդապէս՝ տարամերժ 'ի
մահացու մեղաց գտանիլ։

Գլուխ

Գլուխ. Ժդ.

Յիշեա ով քրիստոնեայ․ զի այս ամե-
նաթշուառ անհերջանկութիս բազմաց
բազմիցս՝ պատահի, և յառաջապէս՝ մա-
նաւանդ այնոցիկ․ որք ոչ խոկան բնա-
ւին զանկարծ մահուանէ իւրեանց․
յ'որմէ հատանի իսկոյն ժամանակա-
ւոր ապաշխարութիւն ըստ բանի տն
թէ արթուն կացէք, և աղօթս արա-
րէք․ զի ոչ գիտէք երբ տր տանն
գայցէ։ Աստ որոյ պատշաճագոյն է քեզ
պատրաստել զհամար անտեսութեանդ
փն յ'ահեղ դատաստանի ատեանն, մինչ
ոչ հասեալ իցես, թէ յ'որում կոչե-
լոց իցես առ 'ի հատուցանելոյ նմին
զհամար բնաւից գործոցդ։ Զարթիր
ուրեմն 'ի մահաբեր քնոյդ, գուցէ
կատահիցի 'ի նոյն ժամու քեզ մահն,
և դու տարապէն անհոգութեամբ քոյով
ոչ խոկաս ամենևին զնմանէ։

Գլուխ. Ժե.

Յիշեա ով քրիստոնեայ․ զի եթէ հե-
ռանալ կամիցես յ'այամ անհերջանիկ

դիպո

գլխապուածոյս, նախ՝ պարածանդիս հա
նապազ խորհիլ զմահուանէ քումմէ,
զ՚ահեղ դատաստանէն այ, և զյաւի
տենականութենէն ըստ այնմ խրատուն
եկլեսիաստիկէին թէ ներ ամենեցուն
գործոց քոց յիշեա զվաղճանս քո, և
յաւիտեան ոչ մեղանչեսցես, աշխար
հի. զի 'ի բնաւ գործառնութիս քոյս
զմահուանէ խոկաջիր, որ աներկբայ
ելիցէ պատահելոց է քեզ յ՚այնմ ժա
մու, յ՚որում ոչ կարծիցես, և ի
պատ ոչ կամիցիս զնմանէ խորհիլ, ով
մարդ զմտածածեա. զի տալոցես զհա
մար բոլոր գործոց յ՚ահեղ ատենին
այի անաչառ դատաւորին. յ՚որմէ
զատանջանս, և կամ զ՚պարգևս յաւի
տենականս ընկալելոց իցես: Սուրբ
վն՝ գրեալ. զի բազմիցս լինի թէ 'ի
մտաց քոց զբարի խոկմունքս արտաք
սեցեր. երբու թէ ձանձրացուցիչք, և
անօգտակարք իցեն քեզ: Այլ որոյ հայեաց
'ի քեզ ով մարդ. զի մինչ ոչ իցես հա
կածորեցեալ առ 'ի խոկումն, խորհես
ջերբ՝ ապա թէ ոչ՝ խոկումն ոչ ինչ օգուտ
լինի քեզ. յորժամ խոկալ կամիցիս:

Գլուխ. Ժզ.

Յիշեա ով քրիստոնեայ. զի մեռա
նիլն մեր հաւաստի է, ըստ այնմ թէ
կայ միայ մարդկան միանգամ մեռա
նիլ. Եթէ այսպէս է, պարտիս միան
գամ որոշել 'ի սիրելեացդ՝ հարց և
մարցդ. յ՚ընչիցդ և ազգականացդ, և 'ի
փառաց բոլոր աշխարհիս: Միանգամ
զբօսանք քո աւարտիլ պարտին. ա
խորժմունք քոյք վերջանալոց են, և
պարարտութիւն պահոցեալ մարմին քո
զկնի դոյն ինչ աւուր 'ի տապանի կե
դելոյն ժահահոտելոց է մանաւանդ
կերակուր զազրալի որդանց եղանե
լոց է և հոգիդ ամենեւին միայն լեալ
'ի դէպ այլ կեանս ուրեք երկեր հաւելոց
է ուր՝ բարի գործքն, և առաքինու
թիւքն ընդրեալ պահանջին: Պարտիս
միանգամ մեռանիլ. զի եթէ սակաւա
պէտ՝ և զնմանէ խորհիցիս: Բայց
անհնարին է ուղղել զքեզ. յորժամ
մահն 'ի դրունս քո հասանիցէ, և
առաւել յորժամ մահն ոչ իցէ բարի.
Իսկ եթէ այժմ ոչ 'ի հրեշտակաց

153

ունեալ ազդէիցէր քեզ, իբր այժմ առ-
գուցես քո եհաս մահն, և պարտիս
մեռանել՝ ասիցէր. յայնժամ զի՞նչ
գործս բարիս գործել փափաքիցեիր:
Արդ՝ ասա ինձ, մի՞ թէ կորուսեալ
գոլդ ՚ի մէջ աշխարհի նանրութեանց,
և կամ՞ թէ համահետևեալ գոլդ աշ-
խարհական գործոց կամիցեիր. նա և՛ս
ընդվզել գոլն, և կամ՞ թէ ենթար-
կեալ զ՚քեզ օրինաց ածայնոց: Ապա-
ւրեմն՝ գործեա՛ այժմ, զոր ինչ ՚ի
ժամու մահուանդ գործել կամեցցես
զբարիս. քանզի՝ կարելի է. զի ոչնի
ակամայից զքեզ արտաքսեսցէ մահն:

Գ. ըռ-ի. ԺԵ.

Որչափ ո՞վ քրիստոնեայ. զի յ՚աւուր
միում ներկայանալ յ՚ահեղ ատենին
Քի պարտիս. որ առաջի համայն
արարածոց դատապարտելոց է ըզ
քեզ՝ եթէ և զ՚ապերախտ ըզ վն բարե-
րարութեանց. շնորհաց, և մեծարանացն
արարելոց ՚ի նմանէ առ քեզ. Որոյ
յաղագս անդ՝ բնաւ ապերախտու-
թեանդ հանդիսական խայտառակու-

թեանց հրապարակեսցիս: Անդ՝ ամ դա-
տեցեալ չարութիւն քո յայտնեսցի:
Անդ՝ ըստ արժանաւորութեանդ ան-
դառնալի վճիռ դատաստանին այ լսե-
լի լիցի քեզ: Անդէն վերջապէս՝
զրկնիս այսոցիկ պատուհասից, կամ յ՚եր-
կինս մշտնջենաւոր երանութեան, և կամ ՚ի
դժոխս մշտնջենաւոր տանջանաց գնալոց
իցես, ըստ այնմ թէ՝ ահ մեծ է ան-
կանել ՚ի ձեռս այ կենդանւոյ: Արդ՝
որպիսի խայտառակութիւն հանդիպե-
լոց է քեզ. յորժամ զաղագործու-
թիւնս բնաւ հրապարակեսցեալք գո-
տեսանիցես, և լուիցես: Իսկ եթէ
այժմիկ ամաչես քահանայի ումեք
ծածկապէս՝ խոստովան լինել զմե-
ղանդ. յ՚որմէ զ՚մեղանացդ ներումն
ընկալելոցես հաւատալ, ապա զի՛
արդ, և կամ հնար տեսել ամենայնիր
ամօթոյն կարասցես, երբ՝ առաջի հա-
մայն արարածոց հրապարակեսցին
բովանդակ գործք քո ներ վաղձանա-
կան դատապարտութեանդ: Ապա-
րեմն՝ նախ քան զկամս տալն սատա-
նայի փորձանութեան չարժո- զքեզ առ-

154

մեզ , մատուցիչ լեր զ՚այնց մեղաց ա-
մենապատկառեցուցչաց. որք թէպէտ
ու ՚ի փորձիլն ՚ի քէն զնսեմութի զի-
ջերոյ խնդրեն ։ Այլ սակայն՝ ՚ի մե-
ծահռչակ հրապարակն ահեղ ատե-
նին քո յայտնելոց են առաջի բոլոր
ստեղծուածոց. որք նոքին են դատա-
խազ լինելով քեզ՝ համաշարժեն զ՚ա-
նաչառ դատաւորն քո առ ՚ի պատ-
ժապարտելոյ զ՚անապաշաւութի քո
յաւէժական վՃռեն ։ Հիանալի , և
զարհուրելի իսկ է բանս որդարև մինչ
զայրացուցանել զ՚արարիչդ դոյն ինչ
համարեալ ոչ երբէք պատկառիս ՚ի
նմանէ. որ դատելոց է զքեզ ։ Վասն այ-
սորիկ ուրեմն՝ բարեկամ լեր ամենից
խոսն վեհութն նորին պատշաՃական
պաշտօնատորութեք. ոչ զի ՚ի դատելն
զքեզ՝ ձեռնտու , և բարեկամ զնա
ունիլ քեզ կարիցես ։

Գ. ու-ի. Ժը.

Նիշեա՛ ո՛վ քրիստոնեայ. զի ք[illegible]լատ-
րաստեալք են դժոխք. ն՚որում աներ-
ջանելի կուտեցմունք բնաՃից չարեաց
և

ևս քան զ՚ևս յարաբարդեալք, պա-
կասաւորութիք համայն բարութեց
գեր քան զ՚չափն համախորհեցեալք
գտանին, զի ըստ այնմ թէ են տե-
ղիք տանջանաց ։ Այլ՝ զի՞նչ ասա-
ցից. զի եթէ հնարիցէր մեզ՝ մտօք
յարակերպել զ՚զանազան որակութի
տանջանաց անասելեաց. որք են ՚ի
վ՛ր երկրի, թէպէտ զանազանագոյնք ևս
լիցին, տակաւին յ՚աչս մերոյ դժոխային
տանջանաց ոչ ինչ համարեալ թուին,
և թուիլոցեն ։ Քանզի իւրաքանչիւր
զգայարանք մարմնոյս մեր զյատուկ
իւրեանց տանջանս կրելոցեն, նա և
բովանդակ զօրութիւք հոգւոց մերոց
՚ի մշտընջենաւոր խստութես չարչա-
րանաց յարամնասցեն ։ Աստանօր՝ և
թէ հարցանիցես ինձ. թէ անդր
գոն ստուերք, փականակք՝ խզիչք եր-
կաթեայք, անիւք հրայինք, նիզակք
նրբասուրք. տապակք, և կապարք
հրակիզեալք. դագանք պատառիչք,
իժք և քարբք սատակեցուցիչք, և
այլ սոցին նմանք թիւնաբերք ան-
թիւք, մինչ ց՚գիւտն ամենահնար
տան

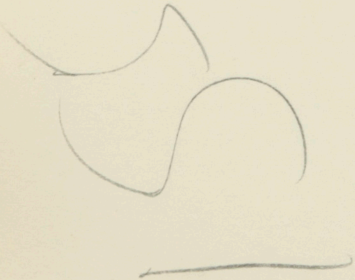

տանջանաց կարելեաց համանիլ կա-
րասցես եւ այսպէս, պատասխանեմ
քեզ՝ թէ գեռեւս սոքա ամ թուե-
ցեալքն, եւ զմտաճածելոցքն են, որք
ստուերք գժոխային տանջանացն:
Որպէս որք դու վա մոյ անցաւոր
քաղցրութեն աշխարհիս եդեալ զքեզ
հուպ առ վտանգսն դժոխային դառն
տանջանաց ներկայանաս: Ահա, եւ
ոչ խելագարութեդ՝ որով արգելա-
նես առ 'ի հատուցանելոյ մեղանաց
քոց կ՛պարտս միայն ապաշխարանօք
տառեալ կենացս: Արդ՝ մի թուեսցի
քեզ՝ գերազանցել ապաշխարութե-
րով զպարտաւանդութեդ · մինչ զի մե-
ղաց զհուրն անշէջ տաստացեալ իցես,
եւ եթէ ապաշխարանք քո իցեն ե...
ծանրաբեռնեալք: Ուստի վա՝ յա...
է զի փրկեցեալն 'ի մտահուանէ պա...
հանդիք առնել զամ ինչ ըստ հաճոյից
փրկողին ինքեան:

Գլուխ. ԺԹ.

Յիշեա՛ ով քրիստոնեայ · զի ովք,
որ մտանէ 'ի դժոխսն, զկայոն եղանե

լոյ

լոյ անդրէն՝ հատեալ ունի, քանզի
պատշաճէ իսկ նմա յաւիտենականա-
պէս՝ յարամնալ 'ի հուրն անշէջ · ու
շուրջ զ՛ոտիւքն, զգլխովն, զթի-
կամբքն, զորովայնիւքն, եւ զ՛աղեօքն
ներքսապէս՝ եւ արտաքսապէս՝ պատա-
տարելոյ է մանաւանդ եւ համայնք
դատապարտեցեալք 'ի միասին կեցեալ
ճարակելոց են · որք ընտանեաքն են սա-
կալիք, եւ ժահահոտեալք · ապակա-
նեցեալք, եւ խառնապէս՝ տանջեցեալք
'ի սատանայից հանդուանակից դահճաց
բռնաւորայից, եւ բարկասրտաց: Ընդ
այսքանեօք տանջանօք, եւ 'ի վեր քան
զ՛ոտին յ՛այլասեռ չարաճճիկ դատա-
նաց եւ չարչարիչ պատուին դատապար-
տեցեալքն: Որոյ յաղագս լուր ըղ-
բանս Մարգարէին Եսայեայ · որ ասէ:
Իսկ արդ՝ ո պատմեսցէ ձեզ՝ թէ հուր
բորբոքեալ · կամ ո պատմեսցէ ձեզ՝
զտեղւոյն յաւիտենից: Հիմզան ու-
րեմն՝ կեալ 'ի մէջ այնքանեաց շրջապ-
տոյտ բոցակիզմանց կլանողացն զքեզ
ժուժելոց ես: Եւ որպակ ներ յաւէ-
ժական տապոյ բնակիլ տեեւսցես,

մինչ

156

մինչ ոչ կարիցէ ց՚կէս ժամ ղծայր մըտ-
մատուցմանց ՚ի կղզի սակաւ ճրագի բոցոյն
ներածել. արդ՝ ո՞պ յաւիտենականու-
Թէ ՚ի հրեղէն գետոն ենԹ ասուզիլ
կարասցես: Այսուհետև ուրեմն սի-
րելի, և յուզախնդիր լեր ապաշխարու-
Թեն սակս գործեցեալ մեղանացդ՝ և
ընդ սմին պինտ կալեալ ամրափակեա
զառաջադրուԹի քո, այսինքն. բնա-
ւին երբեք յետ այսց ոչ խզեսցես
զ՚ո՞պ պատուիրանսն, և զնորքոյ անդ-
րանցանել կամեսցես:

Գլուխ Ի.

Մինչեւ ո՞վ քրիստոնեայ. զի՞ զքեզ ՚ի
մեծահոգչակ յաւիտենականուԹեան
բանտն, և կամ ՚ի յաւիտենական փառ-
ացն ներմուծանել հարկաւորիս Թարց
կորուսանելոյ զնա, և կամ ՚ի տանջան-
ացն յաւիտենականս Թարց յուսալոյ
զելուածս անդրէն, կամ առ ՚ի յարա-
ժամայն խաղաղ երանեալ, և բնաւին
երբէք աներջանկանալ. կամ Թէ միշտ
դատապարտեցեալ և բնաւին երբէք
երջանկանալ: Խմացեալ զայսոսիկ մե-

ծաւ

ծաւ խոհականուԹե՞ ուշ դիր, քան-
զի՞ առ վերոգրեցեալ երկուծանս ոչ
որէն միջոցք, ժամանականդապէս ՚ի
միոյ ածեալ զմիշտն, և զբնաւին անս-
ւանքս. զինի որոյ արդարև զու ինք-
նին առ յ՚ապաշխարուԹիւն փուԹա-
նայիր. նա և զբոլոր կեանսդ ծը կենոք
վարել յղձայիր. ո՞պ զի ժամանել միշտ-
առ խորախձանս, և ՚ի հրճուանս Թարց
տանջանաց բնաւից կարողանայցես:
Եւ այս միշտն է որ ներ ինքեան շա-
րափակեալ պարունակէ զբազմայոլ-
վուԹի, և զառաւելագունուԹի բիւր-
ուց ամաց. որք ոչ են այնքան անբեկք
ծառոց, և չէԹք ջուրց ծովուց: Այս
միշտն է որ յարաբարդ կուտեցման
բիւրք բիւրուց ամաց գերզանցէ զ՚ա-
դամեանն յօդաղեատեղս: Այս միշտն
է որ եւ քան զ՚եւս դիզակուտեցեալ
բիւրապատոյտ ամօք առաւելագոյն
քան զ՚հատս աւազոց անԹուելեաց,
և կարելեաց՝ մինչ զի զբոլորածաւալ
գնդակս աշխարհիս համայնուցուն
եւս աւազքն այնպիսիկ, յոյժ երանի
երյայնժամ դատապարտեցելոյն, եԹէ

կա

157

վ͞ծ միոյ առաջոյ հատին զբեւր ամ
տանջանս կրեալ ազատեցեր զկնի հա-
տուցանելոյն ։ Երանելագոյն եղեր
դատապարտեալ անձինն, եթէ ա͞ծ ընդ-
նմա այսպէս պայմանադրեցեր՝ եթէ
յ՚ա͞մ բեւր տարի կաթիլս՝ արտաս-
ւաց ՚ի մեղաւորի աչացն թափեցեր,
և զնոյն կաթիլն հրաշապէս՝ պահե-
ցեր. որ բազմապատկելովն բաւակա-
նանայ դեր առ ՚ի համալցուցանել զ՚ա-
մենամեծ ծովն Ովկիանոս, և այս ա͞ծ,
կամիմ փրկել զքեզ ՚ի դժոխոցն ասե-
ցեր, արդարև երանելագունեղ եւս
եղեր դատապարտեցեալ մեղաւորն ։
Արդեն ասամ ինձ, ով մեղաւոր անձնդ·
զի առ ՚ի համալնուլ յորդառատ ար-
տասուօք զերջրաշուրջ ծովակն, և
ոչ զ՚Ովկիանոսն որքան բեւրք բեւր-
ուոց, և հազարք հազարաց ամաց պի-
տոյանայցեն, տակաւին՝ բարեգունեղ
ձայն, և համբաւ՝ լինէր քեզ· վ͞ս զի
թերևս յոյս գտանէիր եզրակացուցա-
նելոյ զպարտաւորական տանջանսն յա-
ւիտենանս ։ Նա և ոչ միայն այսուիկ
թափուր գտանիս ։ Այլ և ևս եթէ
Ներգո

Ներգոյացուցանիցեիր քոյով արտաս-
ուօք առաւել քան զծովն Ովկիանոս,
տակաւին յաւիտենականութիւն ոչ
փառացն, նոյնգունակ և թշուառա-
րութեն սկիզբն պատարատուիւր ։ Ոյա-
ւիտենականութի անհուն, և անեզր·
որ զարհուրեցուցանես զմեզ ամեն-
եւին· Զո՞րն այժմ. կամիս ընտրել դու ։
Եթէ ընտրել կամիցիս զվայելուած-
ուստակապաս բարեաց, և պատրաղա-
կանաց աշխարհիս այսորիկ· զի եւկոյն՝
յաւիտենական տանջանքն համահե-
տևեսցին ։ Եւ եթէ ընտրել կամիցիս
զյարատևութն հակերձ աշխարհի
վշտաց, զի աներկբայ եմք յաւիտե-
նական երախտանութիքն հանդիպե-
ցին քեզ ։ Վասնզի խոհեմութին միշտ
կամի· զի ՚ի չարեացն ընտրեսցի փոք-
րագոյնն, և ՚ի բարեացն միշտ մեծա-
գոյնն ։ Ա͞ծ որոյ՝ պարաւանդիս ուրեմն
ղաւուօրեայ նեղութեան փոխանակ մշ-
տաւէտ հրճուանացն ընտրել, և ՚ի բաց
ձգել զխելագարութիս խելագարաց·
որք կորուսեալք զխելս՝ որոնեն միայն
ղանցաւոր երախտութեն աշխարհիս
հան

հանդերձ յաւիտենական պատժովք։

Գ. լ. խ. իա.

Որչափ ով քրիստոնեայ. զի մեծ պատ-
րաստեալ է քեզ զմշտնջենաւոր երա-
նութիւն, եթէ նմա հաւատարմաբար
ծառայեսցես, զոր ակն մարդկան ոչ
ետես համանման նմին, ոչ յ'օրէնսն
տուեալսն՝ ոչ 'ի փառսն Սողոմոնի,
և ոչ 'ի մեծհարստութեան Աներեան.
նաև վերջապէս՝ ոչ 'ի բարձրիշխանու-
թիւնն հանդիսունեաց Հռոմայեցւոց։
Եւ որոյ՝ բարւոք գրեաց Առաքեալն
Պօղոս թէ զոր ակն ոչ ետես, և ունկն
ոչ լուաւ, և 'ի սիրտ մարդոյ ոչ անկաւ
և այլն։ Այլ որդ՝ ոչ ոք 'ի բանակա-
նացս մեծապէս պատմաբանել, և կամ
քաղցրութեամբ կերպազանել զերջան-
կութիւն վերին կարողանայ՝ քանզի
ևարք բարձր, և յոյժ գերազանց ներ
հրաշալի, քան զ'իմացումն մտաց մերոց։
Իսկ եթէ զայս մշտանջէնական երջանկու-
թիւն փառացն ստանալ կամիցիմք,
արդարև. բայց՝ որով իւիք, եթէ ոչ
պահելովն զհոգիս մեր տարամերժ 'ի

մեղաց մահացուցից։ Այսու կերպիւ
միայն՝ ստանալ զերջանկութիւն, ոչ է
գնել զնա. այլ դոյանալ. վասն զի անհա-
մեմատութիւն յոյժ ներգործութեան յաշ-
խատանս, և 'ի վարձատրութիւնն։
Այսու հետև ուրեմն ջանասջիր զլխա-
վին. զի աստուածայինս պատուիրանս,
և աշխատութեամբ ստակաւ տանելով
զայդքան մեծագին ստացուածս։ Իսկ
թէ ոչ փոյթ ունիցիս առ 'ի ստացուածն
անգին բարութեան այսորիկ. Սակայն՝
ըմբռնեն քեզ փութալ միշտ առ 'ի փրկու-
նեցուցանելյ զանձն քո 'ի դժոխս։
Արդ այս, և այսպիսիկ ոչ գտանէին միջոցք.
որոյ սակս՝ կամ զդժոխսն, և կամ զար-
քայութիւն ընտրել պարտիս, ընտրեա՛
առաքեան զորն կամիս։

Գ. լ. խ. իբ.

Որչափ ով քրիստոնեայ. զի կարի յոյժ
բարւոքէ ծառայել սիրովն՝ իբրև զ'որ
դի հարազատ, և հպատակ նմա, քան
թէ ակամայ կամաւ, և վասն պատժոցն
երկիւղին նմա ծառայել, իբրու թէ գե-
րի ումեք իցէ։ Այսպէս եւս դիտասջիր.

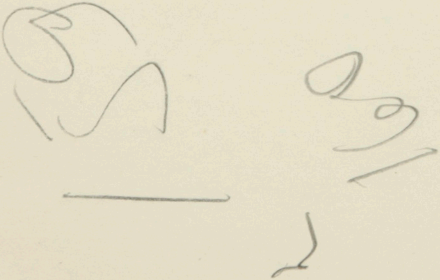

[illegible] խոկումն մահու, դատաստա
նին, եւ յաւիտենականութեան հարկա
ւոր իցէ առ ՚ի պարապմանդումն քրիս
տոնէից: Սակայն՝ իւրաքանչիւրոք մա
նաւանդ ապէս՝ պարապմանդի շաղկա
պել սիրով զսիրտ իւր ընդ այ՝ ծառայե
լով նմա ոչ վն այլ ուրուք պատճառի·
քան թէ վն անհուն բարի գոլոյն. Քան
զի նա ինքն միայն է արժանի անեզրա
պէս՝ սիրել. պատուել, եւ պաշտել: Որոյ
յաղագս հնարեալ միշտ. զի այ միայնոյ
մեծագունապէս՝ սիրեցելւոյ յ՚ինքենէ
ինքեան ծառայել կարիցես տալով՝ ամե
նայն բարեբաշխութեանց. որք ՚ի
նմանէ վայելեսցէ՝ քեզ արարեալ եղեն
հնարեալ եւս արդարակշիռ իրաւամբ
ծառայել նմա, բայց՝ ոչ յաղագս՝ այլոյ
ուրուք փառատաբանեալ պատճառի,
քան թէ պատճառեցելոյ սիրոյ աղագաւ

Գլուխ. ԺԳ.

Գիտեա՛ ո՛վ քրիստոնեայ. զի ամ կերա
ւութեանց քոց կանոնադրութիւն գոլ
պարտին ածային օրէնքն: Քանզի առել
թէ աշխարհս այս՝ զոյնպիսի գործն
կամի.

կամի. զոր գործեմք մեք, ոչ եւ այլք բա
զումք գործեն. արդարեւ սոքա են սկզբ
մունք չեք յարութի դաւանողայն:
Զի նոքա, եւ այլքն եթէ կամիցին ՚ի
գժոխս գնալ՝ կամիս դու եւս գնալ:
Իրաւի լի է բոլոր տիեզերս այսորակ,
եւ այսուիկ ախտալեամբք: Բայց՝ դու լեր
իմաստուն, եւ միայն այ հրամանացն հե
տեւեալ եւ բարեպէս՝ ընտրեալ զգնին եր
կրցունցա: Եւ մի այսու հետեւ՝ հետապնդ
թաց կամեսցիր լինել այլոց առ ՚ի բրածեալ·
այլ՝ միայն Այն խաչելելոյն վն քո համա
հետեւեալ: Քանզի՝ Այն ինքն իսկ է կա
ռավարիչ քո: Այն է զօրացուցիչն քո:
Այն նոյն ինքն է փառք քո, եւ թող առ որ
զ՚այլոց գործոց. որք գործեցեն զոր
ինչ կամին գործել ըստ բանի Աւետա
րանին թէ զհոգին ճշմարտութե. զոր
աշխարհս ոչ կարէ ընդունիլ:

Գլուխ. ԺԴ.

Գիտեա՛ ո՛վ քրիստոնեայ. զի այս աշխար
հըս ՚ի բնաւ դատապարտութեան ՚ի չարամիտն
ւորն պատրէ: Եւ այս յայտնի իսկ է,
եթէ կամիցես զայնն բացայայտ տես
նել՝

191

նել՝ մինչ աշխարհս այս սուտակապա
զերջանկութիւն յ՚երկրային փարթա
մութե համահաճատեալ ենթադրե
լոտ դաճթեան բանին թէ երանեցեն
ժողովրդեան, որոյ այս այսպէս է:
Ա լարդ՝ ըն՝ չաճէտութիւքն ոչ բաճա
կանանան բնաճին առ յ՚երջանկացու
ցանելոյ զմարդն: Եւ զի թէպէտ բար
ւոք վարկանի աշխարհս պատուել ըզ
այնսպիսին. որ խնլազարութբ իւրով
ըստ աշխարհիս, եւ մարմնոյ հաճոյից
դնայ: Բայց սակայն՝ սոյն աշխարհս եւս
զայնպիսին ոչ ինչ համարի, եւ թէ իր
ինչ. զուցէ ոմ զոսկ զաղէր ոմն կենդա
նի: Աշխարհս թէպէտ յարգէ զայնո
սիկ. որք բարձրադիրութեան ժառանգ առա
ձանօքն հքեղափայլին. իսկ Ճշմարիտ
փառքն առաքինական անձանց միայնա
պէտ՝ պատշաճին: Աշխարհս թէպէտ՝
երբեմն զքաջութիւն իմն հողչակէ զքինա
խնդրութիւն, եւ զոչ ներելն. բայց մշտ՝
դեր քան զշափն քաջութիւն արտադր
եալ երգաբանէ ներելն, եւ ոչ քինախն
դրելն, վն զի ոմ ոք յաղթել ինքն
զինքն պարտի. զոր օրինակ քո վն ժեր

խաչե

խաչեցեալն ոչ եղեւ մի թէ քաջ յորժամ
՚ի վեր ոք կենսատու խաչին աղօթէր վն
իւրոյ չարչարողացն, եւ ոչն Բենանար
տոս առէ. զի կամ քո խաբեալ պարտի,
կամ աշխարհս սխալի: Եւ արդ՝ կարի
յոյժ Ճշմարիտ է որ աշխարհս զամենե
սեան պարտի: Ու եթէ մի թէ կամիս,
զի առաջնորդն քո կայր էր, արդարեւ ոչ
քանզի կոյր ոք եթէ առաջնորդի յ՚այլ
մէ կուրէ, ըստ Ս. Ե. արտաքս խրատուն
երկոքեանն ՚ի խորխորատ անկանին:

Գ. Լուծ. Ժե.

Որչափ ով քրիստոնեայ. զի բնաճին
երբեք հուպ առ յոկարես կատարելա
պէս՝ լինիլ. եթէ նախ զքեզ ոչ ՚ի բաց
որոշեսցես յ՚ամ իրաւկութէ աշխարհիս
ըստ Պօղոսի բանին. որ ասէ թէ համա
րիմ իսկ զամ վնաս վն առաւել գիտու
թեն յի քի ամն իմոյ: Արդէն Ասա
քեայն կամի. զի մարդն բոլորովիմբ
ամ լինիցի, եւ ՚ի սրտի իւրում ոչ զայլ
իմն իր ներփակեսցէ բաց յ՚ամ: Ասպա
ուրեմն՝ յետ այսուր, եւ այսքանեաց հա
ճառապես՝ առաջադրեալ. զի մուա

նալ՝

նայ՝ և սրտիւ հաւատալ յունայնու-
թեց աշխարհիս յաղագս՝ յն սիրոյն.
որ վս̅ քո եհեղ զամենամաքուր, և զան-
գին արիւնն իւր, և դու թերևս վս̅
սիրոյ նորին զդոյն ինչ ծուխ անցաւոր
կենացս՝ 'ի բաց ոչ հերքես, իբրու թէ
ոչ էցէ նա այսր պատուոյդ արժանի:

ՆԵՐԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ ԶՂՋՄԱՆ.

Տէր իմ յս̅ քս̅. որ ես ճշմարիտ
մարդ, և ճշմարիտ այ̅. զի սիրեմ
զքեզ 'ի վեր քան զամ̅ իրս, և ողբամ
եւս քան զեւս առաւել անեզրապէս՝
ցաւակցելով յաղագս՝ դառնացուցա-
նելոյս զանհուն այ̅ծային գերակայու-
թիւնդ: Արդ ո՞չ կարացի ես որդ՝
հոգս, և մեղօքիւ բազմիցս՝ և այնքան
նիցս վշտացուցանել զբուն բարին
իմ կենիւս այսու. զոր տուեր ինձ
առ 'ի սիրել նովիմբ զքեզ: Այլ որ
քան եմ, և որ քան ունիմ. այն ամ̅
ամբ քոյ է պարգև, և շնորհ. ուրեմն
ընդէր յանդգնեցայ հատուցանել քեզ
զյարաժամեայսն ապերախտութի փոխա
նակ ամենամեծ պարգևատրութեց քո:
իսկ

Իսկ յայնժամ արդար իրաւամբ քո վ
կարողէիր, և պարտէիր զիս անիրաւա-
յաւիտենականապէս՝ ընկլուզել 'ի
հուրն անշէջ. և ոչ արարեր. այլ եր-
կարաձիգ ժուժմամբ սպասեր ինձ
եղեռնագործիս. մանաւանդ՝ յաւէ-
լեալ այժմ ևս 'ի բարեբաշխութիւն
քո ներողութե̅ հրաւիրես զանկար-
ժանս առ 'ի նախկին բարեկամութիւնդ:
Ահաւանիկ ամենևին պակասեալ, բոլորո-
վիմբ հիանամ, և ամօթալից պատկա-
ռանօք ակիշիմ, և որոնեմ զ'անդնդայոյզ
խորխորատ ինչ. յորում թաղել զիս
պարաւանդելի, և ընդ ամին կամէի
ոչ լինել 'ի վը̅ երեսաց երկրի յետ այ-
սու առաւել. քան թէ կեալ, մեղան-
չել, և նեղասրտել անկարծապէս՝ ևս
զանհուն բարերարութիւնդ: Ահա այսր
սիրոյդ յաղագաւ ամենևին խորշիմ,
և արհամարհեալ զբովանդակ մեղանս
իմ 'ի վեր քան զ'ընաւ չարութիւնս
կարելիս: Վերստին ևս զնո̅ ծայրա-
գունապէս արհամարհեալ ատեմ, և
ատեցի. զի եթէ դժոխք, և արքայու-
թի ոչ ևս լինէին: Այլ ճշգրտութե
բանից

բանից իմոց արդէն իսկ նոր նորս
գեղ զկեանս իմ, և յ՚ամ պատճառաց
յարաձգողաց զիս առ մեղս դարձոյց
չիլ լուիլու կամիմ։ Այսպէս կամիմ
արդարև, բարերուն Յ՟ս իմ. առա
տաձեռնեա ինձ ուրեմն այժմ. ըզ
շնորհս սակս՝ արդեանց կենծակոհակ
չարչար անսայ քոց. յ՚որս յառ
կապէս՝ յուսալով, զվերս
գրեցեալ շնորհս ՚իքեն
ընկալել յար ամեամ, և
սպասեմ անզրան
յանհատենիւ։
Ամէն։

ՎԵՐՋ։

164